

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adóznak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hozva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
fél évre . . . 2 frt,
negyed évre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit-sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyitlászó ára 15 kr.

Néhány nyugtalan vizaknavárosi képviselő mit mivel!

A „Tribuna” román lapban kegyes olvasó! becsmerli a magyar igazságszolgáltatást; kifogásolja nemcsak Alsó-Fehérmegye derék alispánjainak a vizaknavárosi tisztújítási törvényes eljárását; pelangérré teszi ki qualificatio és moralis tekintetben a vizaknavárosi magistratus minden tagját; azután igénytelenségem, és tek. Timár Károly urat is megátmodja.

Miután az illető román képviselő uraknak, a mely alap-talan, oly aljas állításait senki sem vállalkozott megfektetni s értékre leszállítani, engedje meg a tisztelt olvasó közönség, hogy ennek eszközésére vármegyénk e becses lapja hasábjain egy néhány észrevételt tehessek!

I. Állítják a tisztelt képviselő urak: hogy az alispán ur lábbal taposta a választásnál a törvényt („dl vice-comite Csató János a inceputu a calca legea in picioare, dupa comanda incernatului maghiar Timár Károly si a preotului rom. cath. Bakk Endre.” „Mare orbire posede parintele Bakk, cand sustine ca procedura vice-comitelui etc. a fost corecta” stb). Igen tisztelt olvasó! a mint ezen becses lap 30. 31-ik számában az egész választás menete hű leírásából s a választási jegyzőkönyvből is láthatni, vármegyénk derék alispánja minden tekintetben corectul és a törvényhez szigoruan ragaszkodva járt el. Mit igazol az is, hogy az érdeklött román atyánkfiai a megye tisztelt törvényhatósági bizottságának közgyűléséhez felfolyamodásaikat beadván, az alispán ur eljárása helybehagyott, a nem verifikált 12 képviselői tag közül csupán egyet verifikált, ki igazolta, hogy bárha lopással volt a kiesésük által beperelve, de a járásbírósgától tanuk elégtelensége miatt felmentetett. Kit azonban a kiesésűri szászok, mint irataik bizonyítja, újból a vármegyénél beperelték.

Aztán a tisztelt képviselő urak miként állíthatják oly közönyösséggel és jurisprudentiával, hogy az alispán ur a törvényt lábbal tiporta és nem corectul járt el; hisz közülük egy se tanult törvényt! Itéletet pedig egy törvényt tanult és tudó hivatalnok felett csak egy magasabb képzettséggel bíró hozhat. Még a híres római bölcsész Seneca is azt mondta volt: „Bajos az ítélés annak, kinek tehetősége nincs itélni!”

II. Hivatkoznak a tisztelt képviselő urak a „Tribuna” 82-ik számára is az említett lap 99-ik számában megjelent cikkükben, melyben tek. Szócs József, Szócs Sándor, Herepey Károly és Brandseh Frigyes urak szellemi képzettség és erkölcsi előéletük tekintetében kimélet nélkül lehorodnak, s a melyben a magistratus többi tagjairól is következő qualificatioalisan megjegyzés tételük: „Despre ceilali oficiali nu mai amintim nimica, ca din biografia celor amintiti, se poate presupune, ca se scoli, ca purtari morale pot se intruneasca si ceilalti. Se observa cumca teti sunt Maghiari.” etc.

A tisztelt képviselő urak a hivatkozással az említett cikkben mondottakat magokévá teszik; sőt saját cikkükben is oly kitételekkel élnek városunk tanácsáról, a mit Vizakna város képviselőtestületének önrészes tagjai, a mit a vármegyei hatóság nem tűrhet szigoru utánvizsgálás és rendreállítás nélkül; annál kevésbbé a qualificatio és moralis magaviselet és előélet tekintetében egész a sárgi le-ránczizált vizaknavárosi magistratus!

Teljes megnyugvásunkra a mint hallszik, igyekezni is fog az erkölcsi reputatiojára és tekintélyére sokat adó megsértett magistratus egész erélylyel, vagy sajtóper útján, vagy pedig reputatio nyomán magáról elhárítani a szennyvet és azokra áttenni, a kik nem féltek egy törvényesen megválasztott és felesketett magistratusra azt oly orczátlanul, oly önhittén és kihívólag rádobálni! — — —

III. Cikkükben a tisztelt képviselő urak a sok gyalázás mellett még élczelődnek is: „Noi Românii în genere nu cerem decât dreptate, dar dreptate nu ni se poate da, caci ar muri multi cavaleri maghiari de foame.”

Ha tekintjük városi tanácsunk egyes tagjai élhető, ségét s életképességét, állíthatjuk: hogy mindegyik, valamint eddig, ugy ezután is magistratusi hivatalviselés nélkül megtudna tisztességesen élni! De kérdem igen tisztelt román képviselő urakat: vajjon, papjaik és tanítóikkal mi történnek, ha a város fizetést nekik nem adna az

alodiális pénztárból! Ugy hiszem lehálne a magyarok elleni oly nagy düh és gyűlölete mindeniknek, melylyel most vannak minden tekintetben! . . .

IV. De engedje meg az olvasó közönség, hogy igénytelenségemet illető kitételeik és állításaimból is egy néhányat felhozok, hogy a világ felismerje, miszerint mire nem voltak képesek vetemedni az illető képviselő urak! — —

„Te-ai dus parinte Bak (pe la Buadpesta), de ti-aj vedut pretintii pe bani nostri, pentru cari muncim cu toate puterile, conditionat, ca ne aduci seris cu litere de aur ca commassare si segregare în Ocna nu se va întemple!” mondják a tisztelt képviselő urak.

En, kegyes olvasó! az igaz Budapesten voltam mult évi szept. 23-án, de am nem a románok és magyarok pénzén! Miért a tisztelt olvasó közönségre bízom itéletet hozni az említett — nevéket vagy szegény, vagy félemből kitenni nem merő — tisztelt román képviselő urak erkölcsi és illemtani qualificatiojairól e pontnál is. A képviselő urakat pedig utalom ily reafogásokkal élni csak is vezetőik irányában; a kik közül az egyik facsemetét lopott (a fővezér és szónok: orator); a másik sarjut vitt el a más által kiarendált helyről, s a mézarszárkból is egy font hus helyett két fontot tett be tarisnyájába, (representant!) a harmadik vadborsót rakott szekerére (representant!), a negyedik a város képviselőtestületének f. hó 8-án kiadott tilalma daczára 400 juval prevarikált (representant); az ötödik a Vajdakutijánál többek láttára marháit étette a tilalomban több napokon át (representant) stb. S a kiket más helyt nem engedték a representantok közé.

Budapestre mentemkor se a segregatio, se pedig a commassatio ügyében senki által megbízatásom nem volt; mint ezt mintegy 200 egyén által aláírt megbízó levélben — bárki láthatja. Tehát azt sem ígérhettem, hogy arany betűkkel irt okmányt hozok le onnan, mely privilegisálja a vizaknavárosi népet a segregatio és commassatio tekintetében. Melynél fogva ezen állításoknál is constatált a tisztelt urak mondásainak nem megbízhatósága.

Budapesten szerencsés voltam lenni egyes miniszter urak ó nagyméltóságainkál s több nagytekintetű uraknál; másoknál nem voltam. E nagyméltóságokat pedig „pretinjeimnek” nevezni, hasonlóan csak a miveletlenség és szemtelenség teheti! . . .

Felemlítik a tisztelt urak híres cikkükben azt is: hogy eljő az idő, midőn velem még számolni fognak; a mihez hozzáadják: „Románul tine minte.” Nem tudom, mélyen tisztelt olvasó közönség, hogy mit akarnak ezáltal az említett tisztelt urak értésemre adni! — — —

Tudva azt, hogy miként t. Timár K. ur ablakait — mint hivatalosan constatálva van — a románok közül egyes egyének beverték, szénáját elégették, facsemetéit összerongáltak (mi barbárság.) Obert Frigyesst agyonfűtötték, velem is valaki azt teheti! Én nem hiszem, hogy erre gondolkodnának, bár sokan már erre figyelmeztettek. Ha valóban mégis erre gondolnának, a mit én nem merek állítani — sőt még gondolni sem, akkor az az illat urakat a világ előtt minden velem történhet hasonló eshetőségekről felelősökké teszem. Ha pedig arra gondoltak, hogy számadásra veszenek: hogy miért nem tudtam kieszközölni, hogy Vizaknavárosi járásbírósg legyen stb. olyan oktandiság, a milyent józanon gondolkozó emberekről feltenni nem lehet. Aztán, én a tisztelt uraknak nem vagyok se egyrangú társa. se prókátora, annál kevésbbé kenyeres pajtása. Nekem a városi fáradozásaimért egy krajczárt sem adott senki, hogy joga legyen valakinek engem kérdőre vonni, Igy tehát a számadásrai vonás kitétele is illemmel meg nem egyező gondolkozásmód merészességéből származhatott! . . .

Köszönjék meg az illető román képviselő urak, hogy Vizaknavárosi oty sokat fáradtam és tettem: míg a román képviselő urak közül némelyek magukat a natiojok beliek érdeke ellen viselven, a román lakosok részéről vagy belövdözés, vagy megszalasztás, vagy más módon megiszteltettek. Mi ismét tanuságot tesz arról, hogy milyen képviselő urakkal van ügyünk és bajunk! . . .

Vólnának még több mondataik és állításaik a tisztelt képviselő uraknak a fennemlített ellen s legkivált pedig a magyar eljárások ellen, mikre reflektálnom kellene; de ezek is olyanok, melyek az illető urakat compromittálnak s szennyességök általi tulterheltségök alatt pirulás mellett

összerokadnak a mivel olvasóközönség részrehajlatlan itélő-széke előtt. Aztán a római bölcs észrevétele szerint is: „A hazugságok oly vékonyok és átlátszó!”

V. „A intrat în popor conștiința ca singura biserică, scolară, harnicia lui proprie și scutul omenilor și i-a rămas; și a covins ca legea e numai pe hartie” mondják befejezősül az illető tisztelt képviselő urak. Ez által gunyolják a magyar törvényes eljárás részrehajlatlanságát s intik a románokat, hogy mit tegyenek? Bizznak Istenbe, tanuljanak, törekedjenek kitűzött czéljuk felé, mert a törvény csak a papiroson van!

Ezen intések a tisztelt képviselő uraknak szép és tisztelt; más hozzáadása egy nagylelkűen mindig megbocsátani tudó magyar szívnek nincs, mint azon kéreke: hogy az utolsó kitételeket az annyiszor említett képviselő urak változtassák meg, s mondják román atyáfiaink: „Éljetek békében a nagylelkű és békés szívű magyarral, ki veletek — ha vele bánni tudtok — mindenét megosztja; a kinek országában a törvény nemcsak a papiroson, de mindenütt igazságosan van alkalmazva a magyar és más nemzetiségek között egyaránt!”

De arra is engedjék meg a tisztelt képviselő urakat kérnem, kik — a mint mondják — most vezérei a vizaknavárosi román népnek, hogy ne sajnálják olvasni és elmélkedni Szalezi Ferencz (Phil. III. 8.) ezen mondatán: „Valamint a hazugság ellen leghathatósabb szer mindjárt a mint észrevettük, hogy hazudtunk, szavunkat visszavenni: ugy az epés indulat ellen is legjobb ellenszer azt ellenkező szelid és kegyes tettel vagy szóval minél előbb megigazítani; mivel a közmondás szerint könnyebben gyógyul a friss seb, mint a már megrögzött!”

Szentkatolnai Bakk Endre.

Megyei élet.

Folyó hó 10-én tartotta meg Alsófehérmegye rendes havi közigazgatási bizottsági ülését, mely alkalommal az alispáni jelentésből ismételtén szomoruan kellett meggyőződni a népnek a tagosítás ellen még most is meglévő igazolatlan ellenszenvéről, a mely — fájdalom — a legnemtelenebb tényekben nyilvánul. Igy pl. Pókalfalván gr. Teley Károlynak begyűjtött összes gabonáját felgyújtották s a tűz oltására is a falusi népet csak erőhatalommal lehetett ráhajtani. — Felvilágosodás, mikor jön el a te országod!

A kir. adófelügyelő jelentése szerint augusztus havában befolyt összesen 70861 frt 74 kr egyenes adó, — vagyis 21799 frt 09/10 krral több, mint a mult évi aug. hóban, a mi mindenesetre nagy előrehaladásnak tekintethető, — ezen befizetések betudásával az egyenes adók címéni tartozás mult hó végével 776511 frt 3 krt teszzen — nagy összeg az igaz, hanem a mult havi befizetések által elért örvendetes eredmény mindenesetre feljogosít azon reményre, hogy a fennebb jelzett tartozás is rendre-rendre törlesztetni fog anélkül, hogy azok behajtására terhes költségekkel járó rendkívüli intézkedések alkalmazására szükség lenne.

A kir. mérnök bejelentette, miszerint a thoreczkói utvonalon az árvizek által megrongált nyirmezői hid helyreállítására a vállalkozókkal a szerződés megkötött, mely szerint kötelezettek vállalkozók a kérdéssel hivat f. évi október 8-án a forgalomnak átadni.

Ez alkalommal megválasztattak az iparbizottsági tagok is, még pedig rendes tagokká Czirner József, Incze Sámuel, póttagokká ifj. Winkler János, Ungár Sámuel.

A kir. tanfelügyelő heterjesztette, miszerint az alvinezi állami iskolánál megüresedett tanítófői állomásra Szalay Etelka, a marosujvári iskolához pedig Luka Ilka nevezettek ki.

A főorvosi jelentés szerint Abrudbányán, Vizaknaváros, a balázsfalvi, marosujvári és alvinezi járásokban a bélhurut és hurutos vérhas a gyermekek közt, sőt felnőtteknél is elég sürűsen fordult elő, azonban csak ritkán volt halálos lefolyásu. — A toroklob csak szórványosan fordult elő enyhe lefolyással.

Óraügyünk.

Nagy-Enyed, 1884. szept. 13.

„Jó az embernek tudni, hogy hányat ütött az óra” — így szól egyik közmondásunk. Nagy-Enyednek egyik szerencséje régi idők óta abban állott, hogy megtudta érteni az idők intő jelét, feltudta fogni a kor lelkét s az előtt meghajolt, szóval tudta, hogy hányat ütött az óra. — Ezen szerencsés sajátságában található meg egyik oka annak, hogy az öt annyi rendben porig sujtott megpróbáltatások terhe alatt nem roskadt össze, hanem romjaiból mindannyiszor megiffjodva, megerősödve emelkedett ki; ennek köszönheti azt a szép híret, melyel a hazában neve széles körben emlegetteik.

Ezen szép tulajdonához hiven, a korszerű fejlődés útján az újabb időkben is gyors léptekkel haladott és halad előre. A városi közszükségen minden irányban segíteni törekedett és segített is. Nevelő intézeteket állított és tart feun nagy költséggel. Utczáit a feneketlen sárból kivette, középületeit korszerűleg átalakította és ujjakkal szaporította meg. — Megnövelte a közbizonyt, diszes sétateret rendezett be. Van tühető utcazi világitása, hasznos czélu egyleteket segélyez. Egyesek áldozatkészsége letette egy polgári menház alapját stb. stb., — szóval: ez a még csak imént romjaiban álló kis város rendkívüli erőfeszítést fejtett ki avégre, hogy magát a kor színvonalán álló városok sorába küzdje fel.

Ez irányban kifejtett fáradhatlan munkásságát, meghozott anyagi áldozatait örvendetes siker is koszoruzza. Enyed ma a csinosabb és rendezettebb erdélyi városok egyike.

Ennek így is kellett lennie, mert központja egy szép multu megyének, székhelye egy nagyhirű főtanodának, két honvéd zászlóaljnak, számos kisebb hivatalnak, nevelő intézetnek stb. Van művelt közönsége olyan és akkora számban, milyennel és mekkorával hasonló nagyságu hazai városaink közül aligha dicsekedhetik még valamelyik.

És azt igen okosan is tette, hogy az öt ezelőtt 35 éveket sujtott iszonyu csapás s az ezt követő szerencsétlenségek sulya alatt el nem csüggedett, hanem összeszedte magát, szívos életerőt fejtett ki önmagából s a romok helyére egy virágzó, egészséges közszellemmel bíró várost állított újolag. — Igen okosan tette, hogy megmutatta, miként nemes önérzete, ereje nem fogyakozott meg, sőt növekedett; igen okosan tette, hogy felfogta a haladó idők lelkét, megértette a kor intő szözatát, megszámálta, hogy hányat ütött az óra s ügyeit a szerint rendezte, mert korunkban: az erősnek erő adatik, a gyenge pedig elpusztul.

Ne feledjük, hogy azok a mi jóakaróink (!), kik az erdélyrészi gazdasági tanintézet Enyeden leendő felállítását megakadályozták, törvényszékünket elhurezolták, a Bethlen-főtanoda testét ketté vágni megkísérelték, — mindnyájan azt hozták fel ellene, hogy egy hátramaradt kis város, a mi pedig még akkor sem volt igaz. De ok kimondták rólunk ezen itéletüket s aztán ebből levonták azt a következtetést, hogy ezt a szerintök „elmaradott kis várost” nem kell gyámolítani, nemcsak hogy nem kell adni neki semmit, a mi erejét gyarapítaná, hanem el kell venni tőle még azt is, mi jogosan az övé és senki másé, szóval fel kell adni, hogy mint gyenge pusztuljon el.

Lám, így támadnak a gyenge ellen, jöllehet — ismétlem — hogy mi már akkor sem voltunk gyengék, csak reánk fogták volt a mi jó(!!)akaróink, hogy annál könnyebben elbánhassanak velünk.

Ez történt velünk a közelmultban. A mi pedig egyszer megtörtént, az ismétlődhetik. És így Enyed város igen okosan tette, hogy erőt fejtett ki önmagából, nagy erőt s ezzel az önmagából kifejlesztett nagy erővel az újabb időkben oly szép előrehaladást tett minden irányban s tényekkel czáfolta meg ál-barátjainak azon állítását, hogy egy a világtól elmaradott kis város. — Jeleket, tisztán látható jeleket adott arra nézve, hogy elmaradni eszeágában sincs, hanem élni, fejlődni akar, s ha Isten is úgy akarja, élni, fejlődni fog.

És ez a dicséretes mérvben haladó város csak erkölcsi értelemben tudja: hányat ütött az óra, a természeti időt illetőleg nem, mert nincs egy oly közórája, mely az idő állásáról öt megbízhatóan értesítse.

Az a melyik a reformátusok tornyában kolimpál, az bolond óra. Nem csoda. Már születésekor olyan mostohán ítélte meg az átvételre küldött szakértő bizottság, hogy „kerekei nem kerekék s a kerékfogak a hány annyiféle.” Roszul

út. Tévtúra vezet. Bolondul kezdette pályafutását, így folytatta, folytatja s szándéka folytatni továbbra is, ha eme szándékában meg nem akadályozzuk olyképen, hogy átadjuk a rozsdának vagy alkalmat szolgáltatunk arra, hogy legyen belőle zsen-dely-szeg.

Ezt a bolond órát mielőbb tegyük a sutba, mert lehuzza az arezánk bőrét. Nem jöhet idegen ember hozzánk anélkül, hogy óránkon jóizüt ne nevéssen. — Ne szégyenkedjünk tovább e miatt a bolond óra miatt.

Enyed közönségének égetően szükséges egy jó közóra, melyhez megbízhatóan alkalmazkodhas-sék. — Hivatalok, tanintézetek vannak Enyeden. Ezeknek tagjai, minthogy megjelenésök, működésük, távozásuk a munka után időhöz, órához kö-tött, egy megbízható városi közórát csak boszu-sággal nélkülözhetnek. Ne boszantsuk tovább e miatt az ezen boszantsásra érdemetlen közönségün-ket, hanem találjuk meg minden további halo-gatás nélkül módját annak, hogy a mostani bolond közóránk helyére állítsunk egy jo és diszes köz-órát, milyenre szükségünk van, milyen Enyedet megilleti.

Azt az 1000—1200 frtnyi költséget, meny-nyibe egy jó közóra kerülhet, Enyed város meg-bírja, csak az ügyet tegye magáévá. — Ha más alapot nem találhatunk, miből egy ily kiadást fe-dezhessünk, ott van a szeszárrenda, melyet a bir-tokok polgárság épen ilyen czélokra bocsátott a városi képviselőlet rendelkezése alá. Nagy-Enyed közönségének az ilyen czélok elérését csak erősen akarnia kell s a kivitel módjait megszokta találni.

Akarjuk tehát erősen egy jó közóra megszer-zését, tegyük meg e czélból a szükségéseket s ak-kor közönségünknek egy régóta érzett hiányán lesz mielőbb segítve s Enyed nem csak erkölcsi értelemben is fogja tudni, hogy hányat ütött az óra.

—i.

TANÜGY.

„A n.-enyedi ev. ref. Bethlen főiskola 1883—84. tanévi értesítője. Kiadta az igazgatóság. Nagy-Enyeden nyomtatott Wokál János gyorsasajtó-ján, 1884.

(Vége.)

A mult időknek s a mult évnek romjain az ifjuság szellemi életében és egy s jobb jövő biztató jelei kezdenek feltűnni. Azok, a kik intézetünkben tudományos pályára külső és belső hivatással bírnak, szorgalomban és kötelesség teljesítésben, a tanulás és önképzés munkájában a tanári kar megelégedését nyerték ki. És ezek a tulnyomó többséget képezik ez évben.

A kövizsgálatok, a tantárgyakból osztott tanjegyek arra mutatnak, hogy ez évben nagyrészt szorgalmas, kö-telességtudó és teljesítő ifjak állottak vezetésünk alatt. A kitűzött pályakérdésekre beadott dolgozatok száma és tartalma tanuskodik arról, hogy intézetünkben nem csak leczke tanuló, hanem tudomány kedvelő ifjuság lakik, mely szereti, megérti és szelleme táplálékává dolgozza fel a tananyagot. Az összes ifjuság önképzőköre nem munkakerülők fecsegő gyülekezete, hanem a tudomány és remekirodalom nagy alkotásain lelkesedni tudó ifjak szellemi gymnastikája volt, melynek örvendetes mutatóványait láttuk a rendes és zár-üléseken. Különös dicséretet érdemel a theol. akadémia ifjuságának önképző köre, melyben tudományos kérdések megvitatásán kívül a gyakorlati papi teendők elvégzésében is ügyességre, elegantiára, tökélyre törekednek a leendő papok. Ez évben a mesterképezde is jeleit adta önképző törekvéseinek.

A Bethlen-főiskola ifjuságától mindezeknél méltó jog-gal még többet is várhattunk. Megvárhattuk, hogy a mult idők eszményi vált nagy férfiai, az egyházat és a nem-zetet mozgató eszmék és döntő események az ok lelküket is megragadják s új magasztos eszméket és eszményeket, nemes, nagy tettek csiráit fakaszszák és érleljék azokban.

Örömmel nyilvánítom, hogy a tanuló ifjuság a lejárt tanévben önként, hivatásának tudatában és saját sugalla-tából a Zwingli ünnepen az emberi és hazafiai erénynek, márczius 15-én a magyar nemzeti lelkesedés és szabadság-harcz dicső emlékének méltó ünnepeket szentelt.

Az emberi szív legnemeseb érzelmei: a hála és a kegyelet sugalmazták ifjuságunknak a mult évben, hogy hálás emlékezetre méltó tanára: Mihályi Károly. sirjára emléket állítson s azt méltó ünnepélylyel felszentelje. Az ezen alkalomra mondott beszédek és költemények is di-cséreterre válnak az ifjuság értelmének és szívének.

Mit mondjak még? Azon képbe, melyet a tanuló ifjuság egy évi életnyilvánítaról rajzoltam, a fényes voná-sok mellé bizonyára néhány sötét vonást is illeszthetnék. Így volna élethű a kép. — Elmondhatnám, hogy egy egész osztálynál tapasztaltunk oly hibát, melyet ok talán tanulói csinynak tartottak, de e rétt embereknél jellembe fogat-

kozásnak is beillik. Felpanaszolhatnám, hogy azok, a kik az ó- és ujkori classikus írók remek példáin finom izlést, nemes, humánus magatartást tanulhatnának: szóban és tettben gyakran egy parlagi ember izetlen nyereességével lép-nek fel; a helyett, hogy érzésben, gondolatban az Olym-pusra emelkednének: a föld porában csuszának. De vigasz-talásul nyilvánítom, hogy az ilyenek száma már kevés és folyton fogy. Fogy a természetes nemesedés, az emberi jobb természet felülkerekedése által és fogy s fogyni fog azáltal, hogy a tanári kar irgalmat nem ismerő szigoru-sággal kivágja az egészséges testből a romlott részeket. Volt alkalmunk a lefolyt tanévben az ifjuság néhány mul-tóságában részt venni s ott az ifjai ártatlan örömmel, emel-kedett gondolkodásnak és nemes szívnek annyi jeleivel ta-lálkozni, hogy én a tanári kar nevében is az év beszámoló napján, azok után, a miket az ezt megelőző évben tapasztaltunk: Pál apostollal így szólhatok: „Az Istennek legyen hála, ki adott nekünk diadalt!”

És most az utolsó pillanatban szívélyes búcsúszavai-mat hallgassátok meg szeretett ifjak! Megérdemlett dicsé-retnék jutalma tegye kedvessé pihenésre szánt napjaitokat. Isten vezéreljen szeretett otthonotokba, szülőitek, rokoni-tok karjai közé. Isten tartsa meg testetek, lelketek egész-ségét, tisztaságát, hogy a munkára szólító órában ifju-ságtok teljes erejében jelenhessetek meg s állhassatok a sorompóba!

E beszéd után számot adván még a segélyezésekről, melyekben nemes szívű adakozók részlettették az ifjuságot' az értesítő áttér a pályázatokra és jutalmakra, melyeket már a tanév bezárásakor ismertettünk.

Hogy mily gazdagon segélyezi főtanodánk a szegény ifjuságot, kiténik a következőkből: 1. Fejedelmi kegylet ezimen 892 frt 16 kr és naponként 4 cipő adatott 32 theologus deáknak. 2. A Jablonczai-féle 480 frt 6 tanuló között osztott meg. 3. Más alapítványokból 1748 frt 62 krt 56 tanuló élvezett. 4. A Sárpataki-féle 500 forint dr. Varró Indárnak adatott. 5. A Szotyori-féle alapítványból 190 frt Bodor Zsigmond orvosnövendék, 6. a Nalászi-féle 48 frt 3 krt Lengyel István Marburgban tanuló pap-jelölt élvezte. 7. A néptanító növendékeknek 344 frt ju-tott. 8. 480 tanulóknak 170.135 cipő osztott ki 4982 frt 91 kr értékben. Tüzifa, kórházi ápolás stb. ezim alatt, az előbbiekkal együtt összesen 15440 frt és 6 darab arany adatott ki; valóban fejedelmi bőkezűséggel, s még ezen felül mintegy 2500 frt illeték lett elengedve.

A főiskola előjáróságát Zeyk Károly főispán, mint fő-gondnok, Zeyk József, gr. Bethlen Géza és Csató János alispán, algondnokok és a 12 rendes tanár képezik. Tanító testület állott: 12 rendes; 1 rendkívüli, 4 segéd, 5 szak és 6 ideiglenes köztanítóból.

A egyes osztályok tananyagának feltüntetése után az ifjuság névsora, vallásának, születési helyének és évének jelzésével, következik. Alig van az erdélyi részekből vidék, melyből feles számmal ne lennének tanulók, sőt a nagy Magyarország fiaiból is többen vannak itt. Az összesített statisztikai kimutatás szerint az év végén volt: a theolo-giai tanfolyamon 75, a gymnasiumban 337; a tanítóképző-ben 53; az elemi iskolában 190, összesen: 655. E létszám ugyan messze áll a 60-as évek 1000—1200 tanuló lét-számától, de akkor, ha tanulni akart valaki, nem is talál oly számos, különböző hivatásra előkészítő iskolát vidék-ben, mint most, és így a Bethlen-főiskola teljesen azon kiképzést adhatja jelenleg, mit a theologiai és gymnasii-umi téren kívánni lehet.

Vallás szerint be volt jegyezve 623 ev. ref., 55 r. kath., 17 görög kath., 15 ev. luth., 13 héber, 12 görög kel. és 6 unitárius. Érdekes feljegyzéseket találunk még a tanulók nyelv ismertetése, szülőinek polgári állására, ille-tékességi helyére (országok és megyék szerint) nézve. — Érdemfokozat szerint volt összesen: kitűnő 91, jeles 101, elsőrendű 316, másodrendű 139. Ez utóbbi osztályozás meglehetősen szigorú mutat, de egyszersmint saj-nos hanyatlását mutatja a tanulói buzgalomnak.

A főiskolában 5 ifjusági egyesület van; u. m. „olvasó egyesület: 139 taggal; könyvtárban összesen 767 munka 1392 kötetben van. „Általános önképző kör”, mely-nek lapja „Haladjunk ez. a jelenik meg. „Theologiai önképző kör”, mely kiváló buzgósággal felelt meg feladatá-nak; „Theologiai dalkar”, mely 205 frt 42 krt gyűjtött néhai Mihályi Károly nagynevű tanár siremlékére. „Theo-logiai önszegélyző egyesület”, mely 1005 forint 68 kr tőkével rendelkezik.

A főtanoda külön kórházában 33 beteg volt; ezek közül 2 meghalt.

A főtanoda összes bevételei: 218253 frt 97 krt; ki-adásai 211924 frt 73 krt tettek.

Az ismertető a tanszerak, gyűjtemények stb gyara-podásának kitételésével végződik, becses függelékét pedig Váro Ferencc tanár székfoglaló beszéde képezi: „Irodal-munk legállandóbb jellemvonásáról.”

Feled
elhunyában
némileg kib
rem, magan
és övéik ne
azoknak, kik
felejtetlen
végtisztesség
venni kegye
Az ell
dékei, kiket
az iskolaszél
főtanoda tan
és rangu tag
azért a mely
hunyt kedve
tént megjele
ért, melylyel
a halás jó le
nata lehető
Nagy-En

Nyil

A „dal
alkalmával a
kiadás 65 fr
frt és 4 krra
Felülöz
Miksa Mikló
asszony 1 frt
Kovács János
tek. Müller M
sága 60 kr.
kr, Szebedi
adófelügyelő
tek. Benedek
tek. Czerbes
krt; összesen
egylet halás
Nagy-En

A li

Jár,
Elbor
Keres
A le
Költő
A ha
Oh, e
Tová
Moho
Kibot
Ó ny
Ily e
—
Alvó
— T
Hisz
Barna
A kis
—
Mind
Talan
Hogy
— O
Hisz
Legtá
Öreg
Ez ó,
A saj
— E
Ki ug
— S
Az al
Mész
Beszé
— E
S azt
Mosó
Ugy
Oh, e
Szegé

Köszönet nyilvánítás.

Feledhetetlen emlékü nőm Borsos Ámália korai elhunytában engemet ért súlyos csapás lelki fájdalmaiból némileg kibontakozva elmulaszthatlan kötetlenségem ismerem, magam, kis árváim, apósom és családja, testvéreim és övéik nevében hálás köszönetemet nyilvánítani mind azoknak, kik Borsos Ámália polg. iskolai tanítónő, örökre felejthetetlen kedves nőnek folyó évi. aug. 31-én történt végtisztesség tételén megjelenni s lesújtó bánatunkban résztvenni kegyesek voltak.

Az elhunytak tanító társai, a polgári iskola növendékei, kiket mint édesanya szeretett, gondozott és nevelt; az iskolaszék, a városi tanács, megyei tisztikar, a Bethlen-főtanoda tanárai stb. stb., szóval városunk minden rendű és rangú tagjai fogadják hálás köszönetünk nyilvánítását azért a mélyen lekötözött figyelméért, melylyel a korán hunyt kedves nőnek emlékét koporsója és sirja körül történt megjelenésükkel megtisztelték; azért az igaz részvétért, melylyel a családi boldogsága romjai fölött kesergő férj, a hálás jó leányukat vezetett öreg szülők mélyeséges bánata lehető enyhítésére siettek.

Nagy-Enyed, 1884. szept. 8.

Király Miklós,
polg. isk. tanító

Nyilvános számadás és köszönet.

A „dalkör“ által augusztus 31-én rendezett estélyi alkalmával az összes bevétel 100 frt 30 kr volt; az összes kiadás 65 frt 26 kr-ra rugott; a tiszta jövedelem tehát 35 frt és 4 kr-ra.

Felülfizettek: tek. ifj. Kiss Károly ur 20 kr, mélt. Miksa Miklós ur 1 frt 20 kr, t. Szongot Gergelyné urasszony 1 frt, tek. Munkácsi Zsigmond ur 20 kr, tek. dr. Kovács János ur 20 kr, tek. ifj. Winkler János ur 1 frt, tek. Müller Mihály ur 2 frt, t. Zalányi Farkasné ó nagysága 60 kr, t. Dézsi Samu ur 1 frt, Balla István ur 20 kr, Szebedi Antal ur 1 frt 20 kr, tek. Petykó Géza kir. adófelügyelő ur 20 kr, tek. dr. Farnos Dezső ur 20 kr, tek. Benedek Gábor ur 20 kr, tek. Oberth Lajos ur 3 frt, tek. Czerbes Frigyes ur 1 frt, tek. Reich Mihály ur 40 kr; összesen 14 frtot. Fogadják a szives felülfizetők az egyet hálás köszönetét.

Nagy-Enyed, 1884. szept. 13.

Bartha Zsigmond,
pénztáros.

CSARNOK.

A lisznyói temetőben...

(xxx-nak.)

Jár, bolyong a távol kéklő ködben
Elborongó, tévedező lelked —
Keresi az árnyas temetőben
A letépett, a vesztett szerelmet...
Költögeti zokogó bugással
A halottat s új életre hívja — —
Oh, e hangra felébredne ő is —
Tovább... tovább! ez nem az ő sirja!

Mohos sarkó lefolyt hanttal áll ott,
Kibetűzni nem lehet a nevet,
Ő nyugszik itt: — hiszen ilyen árva,
Ily elhagyott más sirja nem lehet...
— „Ugy-e, ugy-e, e részvételemséget
Alvó lelked a sirban is vádol?“
— Tovább... tovább! ez sem az ő sirja:
Hisz' e hangra felkelne álmából!

Barna márvány áll nem messze tőle.
A kis hantot belepte a pázsit.
— „Ki rakta rád egy egész tavasznak
Mindon illat-fűszere virágját?
Talán engem kárpótolta a nagy ég:
Hogy az álmod százszor édesb volna...“
— Oh, csak tovább...! ez sem az ő sirja:
Hisz' e hangra porhadva is szólna!

Legtávol egy jeltelen kis domb van,
Öreg akácok vet reája árnyat.
Ez ő, ez ő... ott virrazt felette
A sajgó anyai búbanat.
— „Ébredj, ébredj én szerelmem üdve,
Ki ugy szeret fájó szívvel vár rád...“
— S ugy tetszik e hang megbontja végre
Az alvónak hosszú, örök álmát.

Megszólított suttogva, édesen,
Beszélés neki álomról, reményről:
— „Emlékszel-e, csillagot választánk,
S aztán — egyik lehullott az égről...“
Mosolyog rá — s nem mosolyog vissza,
Ugy marasztod — de visszatér ismét...
Oh, csak ezt a képzeleted rajzát
Szegény leány! valóban ne hinnéd!

Tovább... tovább tévedező lélek
Az árnyékos, esüdes temetőben,
Megkérdeni minden kis göröngyöt:
„Ki szeretted őt forróbban, hőbbben?“
— Az akácok szomorun sohajtnak...
Megérted-e, mit mondanak neked?
Oh, a holtak nincsen több szerelme!
Szegény leány, feledd el őt, feledd!

Tovább... tovább tévedező lélek
E kis hanttól, mely őtet takarja, —
Nem ébred ő soha-soha többet
Hivogató, bánatos szavadra.
— Oh, a holtak nincsen több szerelme,
Fájó búdat nem érti meg többé —
Hjába költöd édes szerelemre:
aluszik ő örökön-örökké... .

Szabó Ferencz.

VEGYES HIREK.

— Az 51. cs. kir. serezed a hadgyakorlatokról visszatérve, folyó hó 10-én ért városunkba. Jöttüket örömmel üdvözlő a lakosság, mit különben a tisztikar is derekasan fokozott azon eljárásával, hogy még megérkezése előtt intézkedett, miszerint zenekara kedves időtöltést szerezzen városunknak s azonfelül még egy tánczestélyt is rendezve, a meghívókat szét is küldötte. Így azután nem csoda, hogy nagy publikum fogadta a derék hadfiakat, kik harsogó zenezóval vonultak be s azután szállásukra osztottak. Délután a piacon térczene, este pedig a tiszturak által rendezett valóban jól sikerült tánczestély volt, melyen a szép hölgy közönségen kívül főispán ő mltsga, a t. alispán és árvaszéki elnök urak s általában az intelligencia — még vidékről is — nagyszámban vett részt. A zenét az ezred zenekara s a málnási fürdőről visszatért Fehér Poldi bandája szolgáltatta, versenyezve emelték a kitűnő ködvét. — Vacsoránál nem is mulasztotta el a t. polgármester ur felköszönteni a derék ezredet, mire egyik t. őrnagy ur a legnagyobb szívvellyel felelt. Lón is nagy barátság s kedélyes pohárközcseintás quantum satis. Másnap 11-én délután a sétatéren volt katonazene; künn volt az „egész világ“, mely tapsaival üdvözölte a buzgó zenészeket, kiket — némi viszonzásul — a város szívesen megvendéglét. 12-én reggel távozott el az ezred szíves bucsu után.

— A nagyenyedi Bethlen-főtanoda theologiai akadémiáján a papi szigorlatok folyó hó 4. 5. 6 és 7-ik napján történtek meg. Egyházkerületi biztosok voltak: nt. Benkő János görögényi esperes és egyházkerületi közügyigazgató mint püspökhelyettes, nt. Hegedűs Lajos enyedi egyházmegyei esperes és tisz. Sándor János enyedi egyházmegyei főjegyző. Főtiszt. Nagy Péter erdélyi ref. püspök lesújtó családi körülményei miatt ezen szigorlaton nem vehetett részt. Szakvizsgára állott összesen 22 ifju theologus. Képesítettet 19. Alapvizsgára 16, letette 15. A szakvizsgán átment ifjupapjelöltek közül: Ujvári István és Bótha Sándor a kolozsvári nagy és virágzó egyházközségbe, Ignác Marton pedig a püspöki vizsgálat alatt álló szintén népes és virágzó egyházközségbe tisz. Szilágyi Farkas lelkész mellé, segédlelkészül alkalmaztattak és a sz. sacramentumok kiszolgáltatására főt. püspök ur által felhatalmaztattak.

— Középitkezések. Alsó-Fehérmegye közönsége és Nagy-Enyed város által közösen emelendő honvédelaktanya építési ügye már annyira előre haladt, hogy az északi szárny fedél alatt áll s ezen szárnyban néhány szoba még a jelen évi ősz folytán katonai cselokra használatba fog vétetni. — A Bethlen-főtanoda új épülete is rohamosan magasodik, miután a régi pinceszoboltzatok lerontása s en folytán a rendkívül nehéz alapépítkezések szerencsésen megtörténtek.

— Hymen. Dr. Náthán Bernát, gyulafehérvár városi orvos folyó hó 16-án tartja egybekelési ünnepélyét Fogarason özv. Kleinnéval.

— Stenley V. antispirtista f. hó 14-én optikai physikai és spiritisticai mutatóványokból előadást tart a városház nagytermében. Több erdélyrészi nagyobb városban tartott előadásairól a helyi lapok elismerőleg nyilatkoztván, ez alapon felhívjuk rá közönségünk figyelmét.

— Öngyilkosság. Szegény Csucsai Judit! Bejött Torockó-Szentgyörgyről, hogy szolgáljon és szolgálata béréből szereze meg a szép torockói öltözetet, mi nélkül egy leány sem mehet férjhez. Úgyes, derék leány volt, nem csoda, hogy soknak megakadt a szeme rajta. Midőn már késő volt, — felébredett a keserű bánat, feloldott néhány csomag gyufát, bevette s nagy kínok között meghalt. Szerető szülei csak holtestét kapták vissza szeretett leányuknak; folyó hó 12-én hazavitték s betették szülőföldjén egy kis sirba: várni a feltámadást.

— „Az alsófehérmegyei körjegyzőegylet“ javára rendezett táncmulatság folyó hó 7-dikén tartott meg Tövisen Löwe Sámuel vendéglőjének e czélra ünnepélyesen feldíszített és fényesen kivilágított kerti helyi-

ségében, daczára a kedvezőtlen időjárásnak szép számú közönség jelent meg leróni a kegyelet adóját a jótékony czél előmozdítása tekintetéből, mulatott is a legélénkebb jó kedv és fesztelenség mellett reggeli 4 óráig, mikor is a hajnalpir felhasadta és a kakasok kukorikolása bevette a távozásra, az első négyest 26 pár tánczolta. Bevétel volt 83 frt 50 kr, melyből levonva a 49 frt 83 krnyi kiadást, 34 frt 12 kr tiszta jövedelem számoltattott el az illetékes helyen a fent említett jótékony czél javára. A kedélyes mulatságban résztvettek: Molnár Józsefné és leányai, Klein Mihály ur és leányai, Boros Károlyné és leánya, Fried Ignáczné és leánya, Bernhard Izrael és leánya, Drach Jánosné és leányai, Ujváriné leányai, Izvorszky leányai, Fodor Jánosné leányai, Jelen Ottília, Buni nővérek, Müller Mihályné, Szentgyörgyiné és Salamon Simonné urnők s még többen. Ezen alkalommal felülfizettek dr. Dárday Sándor országgyűlési képviselő 3 frt, Serecs Atilla 3 frt, dr. Boár Jenő 1 frt, Blau Róbert 1 frt, Dautsch Albert 1 frt, Zsutyák Róbert 1 frt, Glatt József 1 frt, Klein Mihály 2 frt, Valtér Károly 1 frt, Butyán Gyula 50 kr. Mindezen urak fogadják az egyet irányában tanusított jótékony adakozásaiért a legforóbb köszönetet a rendezőség nevében. Krengel Sándor.

— A cholera Olaszországban a cholera terjed, különösen Nápolyban rendkívül dul. Tizedikén 966 betegedési eset fordult elő, melyből 474 halállal végződött. Umberto király óriási lelkesedést kellett látogatásával. 300-000 frankot ajándékozott a cholera betegek részére s kijelenté, hogy míg a járvány nem csillapul, Nápolyba marad. Épp akkor, midőn Umberto elhatározta, hogy Nápolyba fog menni, meghívót kapott a pordeunonei versenyek, mit a király e szavakkal tett félre: „Pordeunoneban mulatnak, Nápolyban hulkak; én Nápolyba megyek.“

— Helyreigazításul. A „Közérdek“ folyó évi 32. 33. 34 és 35-ik számaiban megjelent „Nagy-Enyed pusztulása és várostorma 1658-ban“ című közlemény tele van értelemzavaró sajtóhibákkal. Miután ez egy kis történelmi közlemény, melyet ugye lehet, hogy valamikor valaki némi figyelemre méltat, kötelességemnek ismerem az abban előforduló nagy mennyiségű sajtóhibák közül a botrányosokat és értelemzavarókat helyre igazítani a következőekben: 32-ik szám 3-dik hasáb 6-ik sorában alulról számítva a „ezer hatszáz ötvennyolc“ helyett ezer hatszáz ötvenhét; 5-ik hasáb 9-ik sor felülől „országrendet“ országrendeit, alább a 13-ik sorban „excicigialván“ helyett excipialván, a 18-ik sorban hívének helyett hírének olvasandó. — 33-dik szám 3-ik hasáb 11-ik sor alulról „Rákóczyra“ után esetleg olvasandó, 4-ik hasáb 31-sor felülől „vala“ helyett valónak, 5-ik hasáb 24-ik sor alulról „és“ mellőzendő, 7-ik sor alulról „találja“ helyett találják, „megtámadja“ helyett megtámadják, 6-dik sor „kényszeríti“ helyett kényszerítik, „elvesz“ helyett elvesznek. — 34-ik szám, 4-ik hasáb 17-ik sor alulról „örhelyről“ helyett örhegyről, 5-ik hasáb 14-ik sor alulról „öreg emberek“ után a „ne“ mellőzendő, 6-ik hasáb 7-ik sor „E“ helyett a olvasandó, 7-ik hasáb 6-ik sor felülől „átadják“ után, s utána átadják olvasandó. 35-ik szám, 3-ik hasáb 15-ik sor felülől „ostromoltak“ helyett ostromlottak olvasandó, 16-ik sor alulról „moraja“ után az „és“ mellőzendő, 4-ik hasáb 1-ső sor felülől: „nek“ helyett neki, 2-ik sor felülől „az“ helyett azt, 14-ik sor felülől „megsegítő“ helyett megsegítő, 23-ik sor felülől „Istennek“ előtti pont mellőzendő, 34-ik sor felülől „testöbe“ helyett testöbbe, 8-ik sor alulról „oláh“ helyett Ég, 2-ik sor alulról „hanem“ helyett honnan, 5-ik hasáb 8-ik sor „pár hónapig“ helyett pár napig, 23-ik sor felülől „vallásos“ vallásos, 14-ik sor alulról „áol“ helyett volt volt; 7-ik hasáb 5-ik sor felülől „kát“ helyett két, 9-dik sor felülől „közöttük“ után a olvasandó, 21-ik sor felülől „polgársága“ helyett polgárság, 2-ik jegyz. 2-ik sorában „hogy“ után kimaradt a város összes lakossága, 7-ik hasáb 6-ik sor felülől „fejedelem“ után következő „a“ mellőzendő, 7-ik sor felülől „Bethlen-tanoda“ helyett Bethlen-tanodát olvasandó, 8-ik sor felülől „javult“ helyett járult olvasandó. Szilágyi Farkas.

— „Carbenet“ jeles vörösbőr. Hektolitere 35 frt; nagyobb mennyiségben jutányosabb. Gyomorbagok, lázak stb. ellen kitűnő óvszer. Megrendeléseket elfogad a kiadó. — Placzi árjegyzék. Nagy-Enyed, 1884. sept. hó 11-dikéről. Hectoliter tisztabuza 5 frt — kr. Róz 3 frt 50 kr. Elegybuza 4 frt 25 kr. Törökbuza 5 frt — kr. Zab 2 frt — kr. 100 klgm széna 4 frt 40 kr. Egy kilogramm sertéshús 48 kr, marhahús 40 kr, borjúhús 36 kr. berbéshús 28 kr.

KÖZGAZDASÁG.

A kolozsvári tenyészállatkiállításról.

Alvincz, 1884. szept. 10.

A székásmenti gazdasági egyesület a legutóbb tartott ülésen megbizta mélt. Gondol Dániel egyleti tag urat, hogy Kolozsvárt az erd. gazd. egylet által folyó évi augusztus 30-tól szeptember 2-ig tartandó harmadik tenyészállatkiállításra mint bíráló bizottsági tag legyen jelen. Nevezett gazd. egyesület nem tehetett jobban, midőn ily jeles szakférfiaval képviseltette magát, ki szerzett tapasztalatait, nézeteit az egyesület igazgatóságához írásban

be is nyújtotta. Jó és hasznos szolgálatot vélek teljesíteni, a midőn ezen jelentést a Goudol Dániel ur szives engedélye folytán nyilvánosságra hozom. Igen helyes s megfontolást igénylő nézetek vannak benne, melyek hasznos eszmecserére s tevésre a jövőre alkalmat adnak. Ajánlom tehát nem csak a gazd. egyletek, hanem minden polgártársaink figyelmébe. — ezt annyival könnyebb tennem, mivel ily szakavatott és tapasztalt férfi neve már eléggé ajánló arra, hogy bővebb megfontolást nyerjen. De szóljon helyettem a jelentés.

„Gazdasági egyesületünk engem aziránt bizott meg, hogy Kolozsvárt az erd. gazd. egylet által f. 1884. évi aug. 30-tól szept. 2-ig tartandó harmadik tenyészállatkiállításon mint bíráló bizottsági tag jelenjek meg, mely megbízás következtében, tisztelettel jelentem, hogy a kitűzött határidőben aug. 30-án reggeli 7 órakor Kolozsvárt a helyszínen megjelentem, a bíráló bizottságok megalakulásában részt vettem, mely alkalommal én a III. osztály idegen fajta szarvasmarhákát bíráló bizottság elnökségével bizattam meg. Ebbeli teendőnk aug. 30-án d. u. 2 órára bevégeztük, eljárásunkról jegyzőkönyvet szerkesztettünk, azt a kiállítást rendező bizottságnál a kellő időben benyújtottuk s a jegyzőkönyvben kifejezett bírálat alapján a díjak ki is osztattak.

Hivatalos eljárásom bevégezése után megszemléltem az egész kiállítást, s talán nem sértem meg az illendőséget, ha egy pár szóval kifejezést adni bátorkodom azon benyomásnak, melyet e kiállítás rám gyakorolt, anélkül, hogy észrevételeimnek — mint korlátozott egyéni felfogásnak — bármí irányban is valami súlyt kívánnék tulajdonítani.

Általában kevés tenyészállat volt kiállítva. Ugyanis ki volt állítva: ló 30 drb; hazai szarvasmarha, a bizott marhákát is beleértve bivalokkal együtt 139 drb. juh 21 drb, sertés a hizottakkal együtt 31 drb. — Összesen 221 drb s ezeken kívül 45 drb baromfi, u. m. tyúk, liba, kacska, galamb.

Számszerint bár csekély volt is a kiállított háziállat, de azok arról tanuskodnak, hogy Erdély lóban, szarvasmarhában és sertésben megbecsülhetetlen tenyészanyaggal rendelkezik. Váltak ugyan selejtes példányok is, de ezek mellett aztán voltak olyanok is, melyek ezer darabra terjedő szép példányok közt is kitűntek volna.

A lótenyésztésnél nem helyeslem az irányt, mely az erdélyi faj elhanyagolásában mutatkozik. E lófaj tulajdonai, takarmányunk s klimatikus és gazdasági viszonyaink e faj buzgóbb és nagyobb arányu tenyésztésére utalnak bennünket. A hadseregénél e faj a könnyű lovaság számára kelendő és kitűnő anyagot fog szolgáltatni. Mint hirtős lovak, szerintem luxus-ló, b. Wesselényi lovai érdemelnek figyelmet. Fejét magasan és szépen tartja, mert a nyak izmos és erős, valamint a szűgy és lapoczkos fejlettsége és állása is kifogástalan, de a kötés és a far nem áll kellő arányban az előrészt fejlett idomaival s ezen alkathány tartós szolgálatot nem igen biztosít. Nehezebb fajta igás lovakra, a melyeneket külföldön mezőgazdasági munkára s a hadseregénél tűzértségi szolgálatra lehetne használni, nekünk nincs anyagunk. Nem is igen van rá szükségünk, különösen mezőgazdasági téren nincs, mert a mi jármás ökreinkkel e téren a ló nem versenyezhet.

Ökrünk erős, kellőleg gyors, tanulékony, keresett hizó állat, mert a mészáros vásáron a nyugoti faj hizott marhát csak az esetben veszi meg, ha hizott hazai marhát már nem kaphat. Mind oly előnyök és tulajdonok, melyekkel a ló nem dicsekedhetik s gazdasági és gazdálkodási szempontból még akkor is figyelmet érdemelnek, ha a ló tartása, gondozása költségesebb nem volna az ökrénél. A hazai szarvasmarhafaj minden tekintetben megérdemli, különösen a nemesebb és szebb példányok, hogy azok tenyésztése minél nagyobb mérvben elterjedjen.

Havasi marha, az ugynevezett mokánymarha a kiállításon nem volt képviselve. Kár, hogy e marhafaj nem részesül sem a figyelemben, sem a gondozásban, melyet méltán megérdemelne; holott vannak tulajdonai és előnyei, melyekben vele itt nálunk a külföldi nyugoti marhafaj nem versenyezhet. A kiállításon bemutatott külföldi marhafaj kísérletnek megjárja, de a hazai fajt a térről lezszorítani nem fogja. Meghonosítása veszteséggel járó kísérlet, mert a nálunk nőtt ivadékok hitványabb, értéktelenebb, mint az, mely a maga eredeti hazájában növekedett.

Juh kevés számban volt kiállítva, úgy hogy azokból az erdélyi juhtenyésztésről sem minőség, sem mennyiség tekintetében tájékozást nyerni alig lehetett. Merinofaj nem volt képviselve. Ezenkívül a kiállított példányok igen gyenge conditionban voltak, nagyon meglátszott rajtuk, hogy igen erős volt a nyár. A juhtenyésztés főfő tényezője az alkalmas jó legelő és kedvező időjárás. Istalózás utján bármily kifogástalan legyen is az, a juhtenyésztés kevés eredményt fog felmutatni. A külföldi fajokkal való keresztezés még csak a kezdetlegesség stádiumában van. A bemutatott példányokból a tenyésztésben követendő helyes irányt sem lehet kimutatni. Évekig tartó kísérletezés kell, hogy fajmegállapodás létesülhessen, s gondászati haszon, a mi főzél, számokban is kifejezhető legyen.

Sertések is méréseket számban voltak kiállítva, de általában kitűnő példányok voltak, mindannyija jutalomra lett volna érdemes.

A háziállattenyésztés, különösen a szarvasmarhatenyésztés mennyire fontos és hasznos ága mezőgazdaságunknak a kiállított hizalt ökrök bizonyítják leginkább. Összesen 21 drb volt kiállítva, rendes jó conditionban, mint hizalt állatokhoz illik s értékük szakemberek, mészárosok által darabonként, nem páronként 400 frtban volt megállapítva, da volt 500 frtos is. Ezelőtt 20 évvel ilyen hizott marhákért páronként is meglehetett ily árral elégedni.

Ez tenyészállatkiállításánál a főnemesség, illetve a nagy birtokos osztály volt képviselve, a középirtokos osztály alig számbavehetőleg, a kisbirtokos osztály pedig éppen nem. — Nem könnyű dolog megállapítani, hogy e jelenség okát részvétlenségnek, általános közönynek, vagy állattenyésztésünk hanyatlásának kell-e tulajdonítani. A kiállítást rendező bizottság a díjak megállapításában nem volt fukar, mert e célra 6000 frtot meghaladó összeget bocsátott rendelkezésre, és e díjakra való kilátás a marhatenyésztő gazdákra, mint látszik, kevés hatással volt. Ha e jelenség netalán állattenyésztésünk hanyatlása mellett bizonyít, ennek valódi okára rámutatni nem nagy feladat; s ha a hanyatlás okát netalán adórendszerünkben kell keresnünk, akkor az állattenyésztést állatkiállítási jutalmak és díjak osztogatásával emelni és virágzóvá tenni nem fogjuk.

Egyébaránt a gazdasági kiállítások feladata és rendelkezése nem az, hogy díjakat nyerjünk, hanem megismertetése azon kitűnőbb és nemesebb háziállatoknak, melyek méltók arra, hogy minél nagyobb mérvben elterjedjenek és szaporodjanak.

r. l.

— **Ekeverseny Kisbéren.** A komárommegyei gazdasági egyesület által legutóbb Kisbéren rendezett gazdasági ekeversenyen többek közt jelen voltak Ordódy Pál a volt közlekedésügyi miniszter, mint elnök; a kormány részéről Fényes László, az állami uradalom részéről Renner Gusztáv igazgató és a vidék összes előkelősége. A kiállítók és versenyzők közt a legelőkelőbb czégek vettek részt. Ott voltak a Tarnóczy Gusztáv legkülönbözőbb rendszerű egyes, kettős és hármas Schlick-Kruppach-féle híres ekéivel, mely utóbbiak ott még alig ismerték és melyekre már a bemutatáskor számos megrendelés történt; továbbá Friedlaender Bécsből, Gubicz László, Propper Samu és a Schlick-gyár Budapestről, Ország Váczról, Neumann Fehérvárról, a Clayton & Shuttleworth és Unerath és társa czégek, míg Kühne gépeivel elkésett. A verseny egész napon át folyt és a bíráló bizottság másnap délben hirdette ki az ítéletet, mely szerint a hármas ekéknél az első díjat a Tarnóczy Gusztáv budapesti czég által versenyre bocsátott Schlieck-Kruppach-féle eke, a másodikikat a Clayton és Shuttleworth czég ekéje, a harmadikat a Sack-féle hármas eke nyerte el. A kettős ekéknél az első díjat ugyancsak Tarnóczynak Schlieck-Kruppach-féle ekéje nyerte kifogástalan munkájáért és könnyű járásáért, a második díjat Propper Samu Sack-féle ekéjének könnyű és biztos járásáért és a harmadikat a Shuttleworth-féle ekének ítéltek oda. Ezen felül Proppernek Sack-féle magtakaró ekéje külön ezüst díszoklevelet és Yull ekéje arany díszoklevelet nyert. Az egyes mélyítő ekéknél az első díjat Proppernek Sack-féle mélyítő ekéjének nyerte, a másodikikat Friedlaender Kobeck-féle ekéje és a harmadikat a Sack-féle nyerte. A közönséges egyes ekéknél az első díjat Proppernek Sack-féle egytemes ekéje, a másodikikat Gubicz László és a harmadikat Ország József nyerte, míg Tarnóczynak Schlick-féle 2. számú ekéje külön ezüst díszoklevelet kapott. A boronáknál az első díjat Shuttleworth, a 2-ikat Propper, a 3-ikat Ország nyerte. A kiállításban Tarnóczynak kitűnő Heidt-féle triurjei, a Schlick gyárnak jeles készítményű rostái, Shuttleworth boronái és Neumann sorvetői arany díszoklevelet nyertek még Tarnóczynak „Kis Óriás” csutkás tengeri darálói, új amerikai „Acme” boronája, szeckevágói stb., Proppernek elismert Sack-féle vetőgépei, a Schlick-gyárak kitűnő répa és szeckevágói stb. A díjak díszokmányokból és pénzüsszegekből állottak, mely utóbbiakat azonban a nyertesek az egyletnek engedték át.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:
Dr. MAGYARI KÁROLY.
TÜRÖK BERTALAN. SZILÁGYI FARKAS.
KIADÓ-TULAJDONOS: WOKÁL JÁNOS.

K ö n y v n y o m d a

Wokál János
könyvárus és nyomdász Nagy-Enyeden.

Ajánlja a most, egészen ujonnan berendezett
KÖNYVNYOMDÁJÁT,
mely egy egész új nagy gyorssajtóval és a hozzá megkívántó betűkkel van ellátva. Elvállal mindennemű és nyelvű könyvek, bármiféle rovatos iver, körlevelek, árjegyzékek, számlák, nász-, gyász- és vigalmi jelentések, név- és meghívó jegyek, tánczrendek, gyógyszerári jelzetek, barom-utlevek, vásár-czédulák, hirdetések, bármily nagyságu falragaszok, — szóval minden e szakmába vágó munkák izléses kiállítását.

Különösen a kir. közjegyzők, megyei s városi hatóságok és a községi elöljáróságok, valamint takarékpénztárak figyelmét bátor vagyok arra felhívni, hogy a hivatali szükségletekre megkívántató nyomtatványok gyors elkészítésére s a legelőkelőbb árszámításra különös súlyt fektetek. — A községi bíróságok részére szükséges nyomtatványokból raktárt tartok s azokból kis mennyiségben koncz számra is jutányos áron szolgálók. — Nemkülönbön ajánlom

kölcsön-könyvtáramat,
mely áll 3200 magyar és német könyvből. A beállítás mindennap megtörténhetik. A részvénydíj nagyon csekély. Vidéki olvasók előnyben részesülnek. Végül ajánlom jól berendezett

KÖNYVKÖTÉSZESEMET
melyben mindennemű könyvkötői munkák, egyszerű, valamint arany metszésű könyvek, új díszmunkák felvállaltatnak, jutányos áron és gyorsan elkészítetnek. Bővebb tájékozás végett megjegyezni kívánom, hogy a Pollák-féle nyomda nem létezik.

K ö l c s ö n - k ö n y v t á r

Nyomatott Wokál János könyvnyomdájában N.-Enyeden.

KÖNYV- és ZENEMŰ-KERESKEDEÉS

KÖNYV KÖTÉSZESEI

Szerk...
A KIAD...
a lap sz...
közlem...
Ki...
Wokál J...
az előf...
börme...
Kézirat...

Na...
E hó...
a Bethlen-
váratlan hi...
ref. egy h...
ékeskedő...
Alig...
városa gy...
épületén, a...
városházán...
letein büsa...
moru, a m...
nincsen tö...
Tehát...
sorából!...
sulya alatt...
radott hely...
Tehát...
fényével n...
kerületét...
körül sug...
Elnér...
kak, mely...
lágból cse...
meg és e...
Örök...
élet mélys...
a szeretet...
mesterileg...
Miert...
a szép jel...
— hanyat...
a kitűnő...

Fehér...
Arra me...
Oly jók...
„Berki...
Fehér...
Babonáz...
— „Azé...
Jer be h...
Berki J...
Úgy ren...
Talpa a...
S minth...
— „Fe...
Van én...
— A m...
Hamis...
„Hej p...
S nem...
Késő...
Megver...
Fehér...
— „M...
Kitépe...
Levágo...
„Két...
Hogy...